

MÅNADSBREV

ÅLANDS REPRESENTATION I HELSINGFORS

*Johan Ehn,
Ålands representant i Helsingfors*

*Lena von Knorring,
specialsakkunnig i Ålandsfrågor*

MARS 2023

Förord

Valfebern börjar tydligt sprida sig här i Helsingfors, det märks särskilt i stadsbilden där kampanjmöten avlöser varandra men också i olika inspel och utspel i den offentliga debatten.

Utspelen om Åland har ännu så länge inte varit särskilt talrika och de som har skett har i princip uteslutande rört det säkerhetspolitiska läget och Ålands demilitariserade och neutraliserade status. Inledningsvis vill jag passa på att konstatera att det är bra att just dessa frågor lyfts i ett läge då samhällets säkerhet och frågor kring detta bör få hög prioritet så att vi verkligen är beredda om eller när någonting allvarligt skulle hända. Tyvärr hamnar dock de flesta av dessa diskussioner snett från början då det visar sig att grundkunskaperna på detta område ofta är väldigt svaga och mycket av diskussionen blir därför att föras utgående från fel premisser och dessutom ofta ur ett väldigt känslomässigt perspektiv. Jag vill därför här passa på att göra följande konstateranden utgående från fakta:

- Dagens säkerhetspolitiska lösning grundas huvudsakligen på de traktat som först upprättades i samband med Krimkriget slut 1856, det så kallade Ålandsservitutet, och sedan i samband med Ålandsöverenskommelsen i Nationernas Förbund (NF) 1921 där Åland utöver att man tillförsäkrades en långtgående självstyrelse för att säkra vårt språk och kultur också demilitariserades och neutraliserades samtidigt som territoriet tillerkändes Finland. De signatärmakter som undertecknade Konvention om Ålandsöarnas icke beväpning och neutralisering är också de som ännu idag är de som ansvarar för att denna konvention följs. Här bör man observera att varken Ryssland eller Sovjetunionen var part.
- I samband med stilleståndsavtalet 1940 slöts ett fördrag mellan Finland och Sovjetunionen om Ålandsöarna där Finland förband sig att fortsatt hålla Åland demilitariserat och där Sovjetunionen fick rätt att upprätthålla ett konsulat för att övervaka att detta fördrag efterlevdes. I ett avtal mellan Finland och Ryssland från 1992 konstaterades att fördraget från 1940 är att betrakta som gällande mellan de bägge länderna.
- I bägge ovannämnda fördrag är Finland skyldig att, med de begränsningar som satts upp försvara Ålandsöarna mot fientligt anfall. Planer för hur detta ska göras finns också hos Försvarsmakten och övriga säkerhetsmyndigheter. Åland är alltså på intet sätt lämnat oförsvarat som vissa ibland vill påstå.
- Som jag nämner i den första punkten ovan är det ytterst Finland och signatärmakterna som är skyldiga att se till att 1921 års Ålandsöverenskommelse efterlevs. Det är alltså en myt, eller ett allvarligt missförstånd, att det enbart skulle vara Ryssland som nu ansvarar för demilitariseringen eller ytterst vår fred och säkerhet. I det särskilda säkerhetsläge som nu råder är särskilt den sista delen, dvs neutraliseringen viktig att ta med i bilden här. Många blandar detta med begreppet neutral som betyder något helt annat. Neutraliseringen betyder att Finland och signatärmakterna med alla medel, även militära, ska se till att Ålandsöarna i fall av krig inte används för aggressiv krigsföring.

Det vi tryggt kan konstatera är att såväl Finlands statsledning som NATOS generalsekreterare Stoltenberg har detta helt klart för sig.

Som jag nämnt i tidigare nyhetsbrev så har tyngdpunkten i vårt arbete här på representationen legat på att nätverka. Den senast månaden har det bland annat inneburit att vi inlett en besöksrunda hos samtliga riksdagspartier. Vår målsättning är att vi ska ha träffat samtliga innan riksdagsvalet. Vid besöken presenterar vi Representationens verksamhet och lyfter frågor som vi ser som viktiga för Åland i ett kommande regeringsprogram.

Under den senaste månaden har vi haft ett flertal besök här på representationen av både av aktörer aktiva här i närområdet samt ålänningar som av en eller annan orsak besökt Helsingfors. Ni är alltid hjärtligt välkomna att besöka oss! Kontakta Lena eller mig så ser vi till att hitta en tid för att träffas!

Johan Ehn,
Ålands representant i Helsingfors

Evenemang

Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland arrangerade tisdagen den **7 februari** det **utrikes- och säkerhetspolitiska seminariet Hanalys** med årets tema "Finland Sverige och det europeiska samarbetet". Lantrådet Veronica Thörnroos, biträdd av Ålands representant i Helsingfors Johan Ehn deltog i seminariet. Temat för årets seminarium var "Finland, Sverige och det europeiska samarbetet".

Den 27 februari ordnade **Miljöministeriet en Klimatbarometer – rapportering med paneldiskussion** mellan representanter för de olika riksdagspartierna i Tiedekulma (Vetenskapshörnan) i Helsingfors. Lena von Knorring bevakade paneldiskussionen ur ett åländskt perspektiv.

Den 28 februari ordnade **Planeringskommissionen för försvarets information ett s.k. journalistseminarium** med valdebatt. Lena von Knorring följde debatten från Representationens sida.

Valdebatt om spelmonopol vid biblioteket Ode 28 februari. Åland fanns representerad, i den sakkunnig panel som inledde debatten, genom PAF:s Sverker Skogberg. Johan Ehn fanns på plats för att följa diskussionerna.

Möte med tjänstemän vid Statsrådets kansli den 1 mars. Under mötet fick representationen möjlighet att presentera sig och bekanta sig med de olika enheterna vid Statsrådet.

Den 2 mars lanserades **Yles valkompass** där Yle samarbetat med olika medier däribland Nya Åland. Här kan även de åländska kandidaterna registrera sig.

På kommande

Den 8 mars håller **föreningen Ålandsvänner i Helsingfors r.f.** ett extraordinärt föreningsmöte. Den anrika föreningens fortsatta existens har länge varit i vågskålen och man lyckades inte välja en ny ordförande och styrelse under årsmötet. Under kommande extraordinära möte är det meningen att utse en ordförande och styrelse och om man inte lyckas med det så är föreningen som verkat i 76 år hotad.

Möten med kontaktpersoner i Ålandsärenden och tjänstemän vid Ålands landskapsregering brukar ordnas regelbundet och man strävar till 4–5 möten per år via Teams. Följande möte hålls **den 10 mars** och Ålands representation har en koordinerande roll gällande mötena.

Ålandsdagen i skolan onsdagen **den 22 mars** ger lärare och elever möjligheten att bekanta sig med Åland genom mångsidigt material och skolbesök.

Ålandsdagen är ett samarbete mellan Ålands landskapsregering, Justitieministeriet och Statsrådets kansli.

Medverkande är Hanaholmens Svenska Nu -nätverk, Riksarkivet, Nordisk Kulturkontakt,

Språkambassadörerna, Håll Skärgården Ren samt Schildts & Söderströms.

Ålandsdagen i skolan är en fortsättning på Ålandsveckan i skolor, som var en del av statsrådets kanslis firande av Ålands självstyrelsens hundraårsjubileum.

Från Representationens sida deltar vi som stöd i planeringen av evenemanget och vi har bokat in två skolklasser som kommer att besöka oss vid Representationen.

Nordisk Kulturkontakt bjuder in skolklasser för att träffa minister Blomqvist och minister Hambrudd, det bjuds på åländsk äppeljuice och Ålandspannkaka.

Den 23 mars när **Nordens dag** uppmärksammas vid **Nationalmuseum genom evenemanget "Mini-Norden"** med intressanta föreläsningar och utställningsmontrar deltar Ålands representation med information om Åland och en frågesport riktad till ungdomar i åldern 15–19 år. Läs mera om evenemanget:

<https://nordensdag.fi/>

Landsbygdspolitiska nätverksprojekten Hållbarhetsveckan (KEHÅ) samt Skärgård och landsbygd i samverkan (SALT) ordnar den 28 mars ett gemensamt seminarietillfälle på G18 i Helsingfors. Temat för dagen är *hur vi skapar en livskraftig landsbygd och skärgård genom stark hembygdskänsla och ett hållbarhetsbränd*. I samband med detta träffas också samarbetsgruppen för möte. Om någon blir intresserad och skulle vilja delta kan man anmäla sig här senast den 15 mars:

<https://forms.office.com/pages/responsepage.aspx?id=rCcgrGTUXkmRmhtHflcZfExsVB7CuVdJluYBDqHFMZVURUdHV1JQVzg3VTixVknZR0EzQU5QMFZXTS4u>

Söndagen den 2 april går republiken Finland till **riksdagsval**. Från Representationens sida följer vi valdebatten och bistår vid behov med information och kunskap om Åland och självstyrelsen. Lördagen innan besöker en grupp svenska journalister oss för att få information valet ur ett åländskt perspektiv. På valdagen

håller svenska YLE en valvaka och Johan Ehn har bjudits in för att kommentera valet ur ett åländskt perspektiv.

Under planering

Diplomatutbildningen vid UM, även kallad KAVAKU brukar ha en utbildningsdel om Åland och har under senare år även gjort studiebesök till Åland. Studiebesöket till Åland planeras den 5 – 6 juni. Ålands representation koordinerar och tar fram ett förslag till program.

Dialogdagar Åland – Helsingfors

Justitieministeriet planerar som bäst för **”Dialogdagar Åland – Helsingfors” den 15 – 16 maj**. Syftet är att erbjuda åländska tjänstemän möjligheten till nätverkande och ge en inblick i hur statsförvaltningen i Helsingfors är uppbyggd. Enligt planerna är det möjligt att ta emot 10 - 15 personer, eventuellt utökad med några platser till.

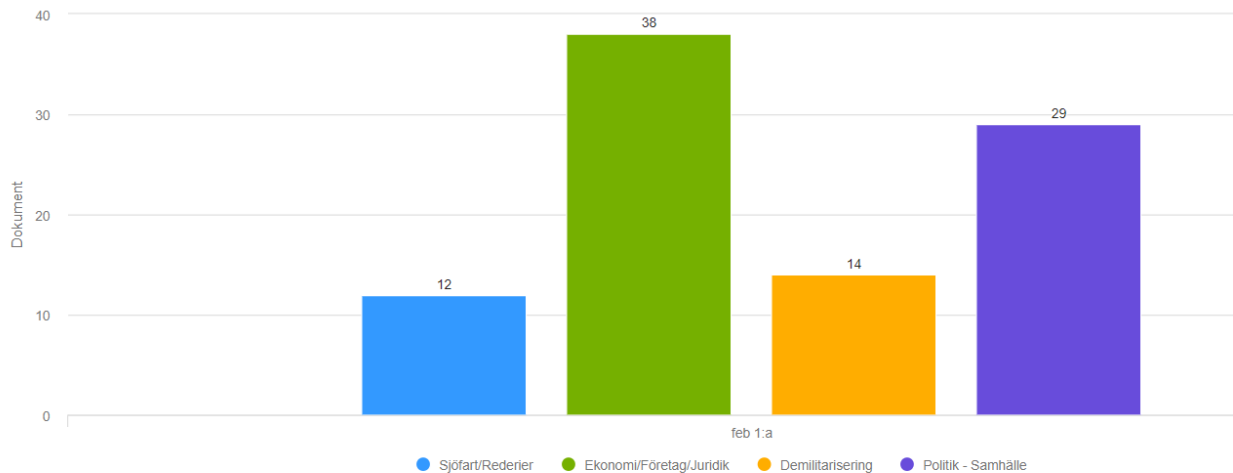
SuomiAreena 2023 ordnas i Björneborg den 27 – 30 juni. Onsdagen den 28.6 är den ”svenska dagen” med olika svenskspråkiga program och Ålands landskapsregering planerar att som tidigare år arrangera en ”Ministerlunch”. Utöver det kommer man att delta i övriga program och nätverka på plats i Björneborg.

Planering för att kunna erbjuda möjlighet att rösta i höstens lagtings- och kommunalval i Helsingfors vid Ålands representation och även i Åbo och Vasa fortsätter.

Information om Åland till blivande lärare. Vi strävar till att få lärarutbildningarna vid Åbo Akademi och Helsingfors Universitet att bli intresserade av Åland så att studerandena när de når arbetslivet ska ha en bra kunskap om Åland och kunna sprida den vidare till sina elever och här har vi tagit en första kontakt.

Rapport om Åland i finländsk media under februari

Feb 1, 2023 - Feb 28, 2023

Källa: Meltwater

Vad har de finländska nyheterna handlat om i februari som berör Åland och där Åland omnämns? Innehållet i artiklarna om Politik och samhälle, Demilitarisering, Ekonomi/Företag/Juridik samt Sjöfart/Rederier har granskats mera ingående.

Att riksdagsvalet närmar sig syns bland annat i olika utspel som handlar om Ålands demilitarisering och det ryska konsulatet på Åland.

Politik och samhälle (29)

- Snart kan snuset förbjudas – åländska Mats Löfström protesterar. (HBL 3.2)
- Ny landshövding på Åland utsedd, Marine Holm-Johansson tillträder den 1 april. (HBL och Svenska Yle 3.2)
- Yles valkompass öppnar den 2.3 och Nya Åland och Ålands Radio listas bland samarbetspartners. (Yle 6.2, Keskipohjanmaa.fi 8.2, Kainuun Sanomat 13.2)
- Iltalehti klagade vilka riksdagsledamöter som varit mest frånvarande från utskottens möten under mandatperioden. Centern har relativt mest frånvaro (34,8) och därefter SFP (34) när medeltalet för frånvaron från utskottens möten är (25). SDP:s Eveliina Heinäluoma leder med mest frånvaro 154 och Jussi Hallaaho ligger tvåa med 112, Mats Löfström är med på listan med 86.
- Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg besöker Helsingfors 28.2 och deltar i SAMAK årsmöte med socialdemokrater från Norden och de självstyrande områdena däribland Åland. (Ilta-Sanomat 20.2)
- Sittande riksdagsledamöter är ivrigare än på länge för att få fortsatt förtroende. I sammanhanget nämns att Mats Löfström ställer upp för omval. (MSN, Suomenmaa 21.2)
- Hjälpsändningar till Ukraina och en buss från Åland som blir ambulans. Svenska Yle rapporterade om Monica von Frenckell och andra hjälpare den 24.2.

Demilitarisering (14)

- Allt sedan 1999 har Ryssland placerat ut ett hundratal statyer i länder som kan anses höra till Rysslands intressesfär. Svenska Yle tog upp detta 2.2 och som exempel nämndes statyn av Maria Alexandrovna som skänktes till Mariehamn 2011 och står i Stadshusbacken.
- Åbo Underrättelser tog också upp de ryska statyerna och artikeln av Annina Suominen 15.2 handlade främst om statyn "Mötet i Åbo 1812" föreställande Alexander I och Sveriges kronprins Karl Johan som skänktes till Åbo 2012. I sammanhanget nämns också statyn av Maria Alexandrovna i Mariehamn. Borde man ifrågasätta givmildheten hos givaren, spekulerar man bland annat kring.
- Ilta-Sanomat publicerade den 19.2 en artikel om utrikespolitiken och hotet mot Finland sett i skenet av att det gått ett år sedan Ryssland anföll Ukraina. I artikeln intervjuas bland annat professor Jukka Tarkka som skulle önska att man skulle vidta åtgärder mot det ryska konsulatet på Åland.
- Reservistförbundet kungjorde åtgärder och målsättningar för kommande mandatperiod. I artikeln framgår att några nya föreningar har bildats och här nämns Åland. (e-Pressi 21.2)
- Samlingspartiets riksdagsledamot Atte Kaleva vill säga upp avtalet om Ålands demilitarisering. Han vill samtidigt se över Ottawa avtalet som förbjuder landminor. (Helsingin Uutiset, MSN, Verkkouutiset, STT och Demokraatti 22.2)
- Intervju med professor Jukka Tarkka "Nato-länderna skulle kunna säga upp Ålandsavtalet". (Ilta-Sanomat 23.2)
- Ilta-Sanomats Kommentti av Timo Paunonen: "Varför tiger Finland om Putins metastas på Åland?" (Ilta-Sanomat 28.2)
- Intervju med professor Jukka Tarkka som är aktuell med en ny bok. Han menar att Nato-länderna skulle kunna säga upp Ålandsavtalet. (Ilta-Sanomat 23.2)
- Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg till HBL 28.1: "Ambassader och kontor används ofta som täckmantel för spionage – detta gäller också för Åland."

Ekonomi/företag/juridik (38)

- Norwegian Hydrogen vill med på finsk vätgassatsning och köper en del av Hydre som är en del av företaget Flexens. Företaget planerar att bygga Finlands hittills största vätgasanläggning i Karleby. (HBL 3.2)
- Fifax planerar att ordna en företrädesrättsemission. (Arvopaperi 3.2 och 6.2)
- Försvaret godkänner byggnaden av över 3400 vindmöller och godkännandet avser vindkraftsprojekt norr om Åland. (Verkkouutiset 4.2)
- Patent och registerstyrelsen meddelade om patentansökningar i Finland. I artikeln nämns att man under år 2022 fick endast en ansökan från Åland när man under tidigare år fått in fler ansökningar. (Kainuun Sanomat 5.2, Fluid Finland 6.2, YLE 6.2)
- Antalet odlingsmark-affärer minskade, men priserna gick upp. Dyrast var odlingsmarken i Egentliga Finland med 12 000 e/hektar. Åland nämns som jämförelse där medelpriset låg på 15 900 e/hektar. (Maasudun tulevaisuus 9.2, Aamuset 16.2)

- Ålands Näringsliv planerar en utbildning om kundbaserad försäljning. Detta framkom i en artikel om Peter Höckert i Vaasa Insider 9.2.
- Yle rapporterade 15.2 om projekt med grön energi och Flexens satsning på en vätgasanläggning i Karleby.
- Granskning av Naturresursinstitutets (Luke) trädgårdsstatistik för 2022. Fruktsortimentet har utökats med päron på Åland. (E-pressi.com 16.2, Aamuset 19.2)
- Artikel i Landsbygdens Folk 17.2 om samarbete mellan kockar och producenter för att lyfta fram lokala råvaror. Ålands Producentförbunds vd Sue Holmström och Ålands Hushållningssällsks vd Jenny Enbär uttalar sig i artikeln.
- Aamuset granskade spelskador 20.2 och enligt artikeln har spelskadorna hållits på tidigare nivå. I artikeln nämns att många som spelar spel utanför Finland riktar sitt spelande till Ålands Penningautomatförening (PAF:s) utbud av spel. (Aamuset 20.2)
- På Åland har man tankat bränsle för 20 000 euro med ett stulet bränslekort. (HBL 22.2)
- Ny sockerskatt införs och detta drabbar i synnerhet småföretagare som väljer socker som sötningsmedel i sina produkter framom artificiella sötningsmedel. I artikeln intervjuas vd Tony Asumaa vid Amalias Limonadfabrik och riksdagsledamot Mats Löfström uttalar sig. (Svenska Yle 26.2)

Sjöfart/Rederier (12)

- Under sommaren gjorde Viking Glory och Viking Grace alla tiders passagerarrekor på rutten Åbo-Mariehamn-Stockholm. Viking Glory har på mindre än ett år betjänat över en miljon passagerare. (Matkaviikko, Åbo Underrättelser och Aamuset 1.2)
- Silja Serenade hade styrproblem och kunde inte angöra Mariehamn natten till lördagen den 4 februari. (Svenska Yle och Ilta-Sanomat 4.2)
- Ett av Godby Shippings lastfartyg gick på grund i Karibien vid Saint-Barthélemy, men ingen kom till skada och grundkörningen utgjorde heller inte någon fara för miljön. (Helsingin Sanomat 7.2)
- Viking Lines Cinderella börjar köra via Kapellskär från och med mars. (HBL 14.2, ÅU 21.2)
- Viking Lines försäljning av fartyget Amorella ökade Viking Lines inkomster (Länsi-Suomi 17.2)
- Den nya lagen om lotstrafik behandlas i riksdagen. Den nya lotslagen möjliggör undantag för mindre fartyg. "Det är fråga om serviceberedskap och att kunna vara konkurrenskraftiga och det är viktigt att inte ställa upp hinder för inrikes sjöfarten. Detta har vi på bred front fört fram tillsammans med min åländska kollega Mats Löfström under lagstiftningsprocessen och i riksdagens "Havsgrupp", säger Sandra Bergqvist (sfp)." (Aamuset 22.2)

Rapporten är sammanställd av Lena von Knorring vid Ålands representation i Helsingfors med Meltwater som källa.